

↑ Kunstenaar Marie Uchytilova

Het geval Lidice (derde deel)

Hoe kan men het onnoembare in een memoriaal verwerken?

In de edities van *Sporen van Herinnering* van maart en juni 2017 hadden we het reeds over het verschrikkelijke lot van de inwoners van Lidice in de Tsjechische Republiek na de geslaagde aanslag van de geallieerden op nazikopstuk Reinhard Heydrich. De wraak van Hitler was echter zonder limiet: na de brutale moord en deportatie van de ouders, werden de germaniseerbare kinderen naar Duitsland gestuurd, om er in nieuwe families op te groeien (SVH nr. 23). De 82 kinderen die de strenge selectie niet doorkwamen, werden in de zomer van 1942 naar het uitroeiingscentrum Chelmno gestuurd, de dood in de gaswagens tegemoet (SVH nr. 24). Uiteraard symboliseren zij binnen deze tragedie de misdaad der misdaden, namelijk aan kinderen, die per definitie onschuldig zijn, komt men niet. Na de oorlog, bij het helen van de wonden stelde men zich terecht de vraag: hoe kan men deze misdaad op een waardige manier gedenken?

Het antwoord kwam er van een vrouw, een kunstenaar en leerkracht beeldhouwkunst uit Praag: Marie Uchytilova. Zij besloot in 1969 om een levensgroot beeld te maken waarin alle 82 kinderen voorgesteld zouden worden. Het nam haar ruim twee decennia tijd om het werk te maken. De uitdaging was groot, want van alle kinderen dienden foto's gevonden

te worden om de gezichtstrekken zo exact mogelijk te kunnen reproduceren. Ook kwam zij in contact met moeders uit Lidice die het overleefd hadden. Terwijl Marie Uchytilova aan het beeld werkte, werd haar atelier bezocht door tienduizenden bezoekers van over de ganse wereld. Het beeld werd eindelijk afgewerkt in 1989, toen de plaasteren versie klaar was. De bedoeling was echter het monument in brons te vervaardigen. Dit was spijtig genoeg te duur voor Marie Uchytilova, die slechts 3 van de 82 beeldjes op eigen kosten in het brons kon laten gieten. Tot overmaat van ramp overleed zij onverwachts op 16 november 1989 aan een hartaanval. Haar droom van een monument met 82 bronzen beeldjes bleek in een eerste tijd ten dode opgeschreven. Dit was echter zonder haar echtgenoot Jiří Václav Hampl gerekend, hij nam het project vanaf 1990 over en ging intensief op zoek naar fondsen om alles te bekostigen. De Tsjechische Republiek kwam tussenbeide, maar ook uit het buitenland kwamen er private giften. Tussen 1995, wanneer het betonnen voetstuk geplaatst werd en 2000, wanneer het laatste bronzen beeld op zijn plaats gezet werd, heeft het project niet meer stil gestaan. Sindsdien staan er 42 beelden van meisjes en 40 beelden van jongens met de blik gericht naar de vallei waar ooit hun dorp stond. In de geest van Jiří

Václav Hampl en Marie Uchytilova hebben zij op deze manier hun plaats weer ingenomen bij hun door de nazi's vermoorde ouders.

Zoals de meeste openbare monumenten, heeft het monument van de kinderen van Lidice te kampen gehad met vandalisme. In november 2010 werd, ondanks het bijna sacrale aspect dat de Tsjechen er aan hechtten, een beeld van een meisje op de site gestolen. De zaak kreeg dadelijk veel bijval en het geld om een nieuw beeld te maken werd snel bijeen verzameld. Sindsdien staan er weer 82 beelden, achter een bont geheel van bloemen en speelgoed die de bezoekers er regelmatig komen brengen. Van daar staan zij, zoals de bedoeling van de beeldhouwster was, symbool voor *alle* kinderen die te lijden hebben van oorlogsmisdaden. ■

Frédéric Crahay

Directeur

Vzw Auschwitz in Gedachtenis

→ Detail van het beeld van de kinderen van Lidice

NAAM _____

KLAS _____

Zoek een ander monument op dat het leed van kinderen uitbeeldt:

Om je te helpen, verwijzen we naar het beeld in Londen (zie *Sporen van Herinnering* nr. 23, maart 2017, pag. 10).

Je vindt vast wel iets over de kinderen van Janusz Korczak of iemand anders!

Opdracht:

Schrijf een gedicht rond de emoties die deze beelden bij je losmaken of oproepen.

Voorbeeld:

Ik koos voor het beeld te Lidice de dichtvorm Haiku

“Gesmeed in brons,
naar onze ponems starend
immer herinneren we.”

Johan Puttemans

Voor zij die verder willen gaan:

Laat je inspireren door het thema van de jaarlijkse wedstrijd van de vzw Auschwitz in Gedachtenis: ‘de grenzen van de waarheid’.

Opmerkingen leerkracht

SPOREN VAN HERINNERING

is een driemaandelijke
uitgave van
vzw Auschwitz in Gedachtenis

www.auschwitz.be